

“KIROLA ETA GIZARTE INKLUSIOA GIPUZKOAN: POLITIKETARAKO GARAIA DA”.

1. *Sarrera.*
2. *Gipuzkoako kirolean gizarte inklusiorako politikak aplikatzea sustatzen.*
 - 2.1. *Esku-hartzerako esparru kontzeptuala.*
 - 2.2. *Gipuzkoa EkitAktiboa ikerketa aktibatzaileko proiektua.*
 - 2.3. *Ekitate ezaren eta kirol jardueraren ebaluazioa eta jarraipena.*
 - 2.4. *Komunitateko gizarte zerbitzuekin lotutako pertsona inaktiboentzako arreta sare bat.*
 - 2.5. *Ekitaterako arreta, foru laguntzetarako baldintza bat.*
 - 2.6. *Gipuzkoako klub en zuzendaritza batzordearen konpromisoak,*
 - 2.7. *Kirolean gizarte inklusiorako proiektuen garapena sustatzea.*
 - 2.8. *Kirolean desgaitasunari arreta emateko Gipuzkoako eredia.*
 - 2.9. *0 puntua: “Kirol politikak, berdintasun eza eta gizarte inklusioa” jardunaldia antolatzea.*
 - 2.10. *Think Tanken parte hartzea: Komunitatea eskusio egoera larrian dauden pertsonekin lan egiteko ainguraketa gisa.*
3. *Modu transbertsalean heltzea, hurrengo erronka.*

1. Sarrera.

Kirol jarduera zabaltzeko helburua duten kirol praktiken lehentasunezko xedea da jarrera aktiboa erregulartasunez hartzeko bizi baldintzetara iristen ez diren populazio multzo handia. Populazio inaktiboari kirola egitea errazteak berekin dakar populazio talde horren profila ezagutu beharra: non dauden kokatuta, nolakoak diren haien ohiturak, zeintzuk diren banakako, gizarteko eta haietan eragiten duen inguru fisikoaren ezaugarriak, zein den jarduera fisikoarekin dituzten esperientziak eta zein esku hartze izan diren eraginkorrenak ohitura aldaketan eta hura denboran mantentzean.

Udal mugartean kirol politikak sortzeko profesional arduradunak bere agendan populazio inaktiboa jartzen duenean, nahitaez hartu behar ditu kontuan gizarte eskusiorako faktoreak, horien ondorioz baitaude kirol jarduera modu erregulartasunez egiteko zailtasun handienak dituzten kolektiboak. Aurkitzen du kirola eragile aktiboa dela, gizarte ezberdintasunak sortzean, birsortzean eta mantentzean eragiten duena. Horrez gain, erresistentziarako eta aldaketarako eragile bat da (Fletcher y Dashper, 2014: 1), Troiako zaldi antzeko bat (Fletcher y Dashper, 2014: 1), gure bizitzan modu hain argian sartu dena eta gizartea eraldatzeko erabili daitekeena. Beharrezkoa da, beraz, intentziodun ekintza bat, gizarte eskusioak kirol jarduera egiteari edo ez egiteari nola eragiten dion jakiteko helburua duena, jakiteko nola (bir)sortzen, esperientziatzen, jasaten eta kudeatzen duen kiroleko gizarte eskusioa, eta nola erabili kirola gizarte eskusioaren aurka borrokatzeko eta gizarte inklusioa sustatzeko gizarteko bizitzaren alderdi guztietan (Spaaij eta besteak, 2014).

Egia da gaur egun hauteman daitezkeela kirolean ekitate ezari aurre egiteko helburua duten ekintzak, baina ekintza horiek ez diote erantzuten ekintza integral bati, noizbehinka egiten dira, modu isolatuan, eta kirol zerbitzuekin lotutako kolektibo edo pertsona jakinen ageriko eskaerei erantzuteko, haiek aplikatzeko esku hartzen duten eragileek guztiz jakin gabe zein diren jarduketaren helburua, esparrua edo emaitzak. Hori dela eta, planteatu da beharra dagoela politiketatik esku hartzeko, aplikatu beharreko irtenbideei modu egituratuan heltzen utziko dutenetatik, jarduera fisikorako sarbideari lotutako eskubideetan eta betebeharretan baldintza ekitatiboetan bermeak eta gardentasuna ekarriko dituztenetatik.

Kirol jarduera sustatzeari lotuta, osasunaren zientzietatik "politika" definitu da (ingelesezko "policy" hitzetik) instituzioen barruko adierazpen formal edo prozedura (bereziki gobernuen barrukoa) moduan, ekintzarako lehentasunak eta parametroak definitzen dituen osasunaren beharrei, eskuragarri dauden baliabideei eta beste presio politiko batzuei emandako erantzun moduan (OME, 1998). Politika hiru mailatan kontzeptualizatu daiteke: kode idatzi formalak, araudiak edo erabakiak, autoritate legalarekin; idatzitako arauak; eta idatzi gabeko arau sozialak, jarduteko moduan eragiten dutenak (Schmid T, Pratt M, Witmer L. A, 2006).

2. Gipuzkoako kirolean gizarte inklusiorako politikak aplikatzea sustatzen.

Egungo Gipuzkoako Plan Estrategikoan planteatutako erronketatik biri erantzuna emateko asmoz, batetik, populazioaren jarduera fisikoa % 5 igotzeari, eta, bestetik, Gipuzkoa berdintasunerako eta gizarte kohesiorako politiken erreferentzia bihurtzeari, Gipuzkoako Foru Aldundiak 2017an hainbat ekimen abian jarri zituen, ekitatearen perspektiba hori jarduera fisikoaren eta kirolaren sustapenean sartzeko helburuarekin.

2.1. Esku-hartzerako esparru kontzeptuala.

Testuinguru horretan kokatuta dago Eguía-Careaga fundazioari egindako enkargua, nazioartean berrikuspen bat egiteko jarduera fisikoa zaugarritasun sozioekonomikoko egoeran dauden kolektiboen artean sustatzera bideratutako printzipioei eta esperientziei buruz. Eskaera horri erantzuteko asmoa duen dokumentuak helburu hauek ditu:

- Jakitea zein faktorek baldintzatzen duten jarduera fisikoa zaugarritasun sozioekonomikoko egoeran dauden kolektiboetan.
- Biltzea zein jarduketa printzipio aplikatzen diren eskusio egoeran dauden kolektiboetan jarduera fisikoa sustatzean, jardunbide egokien eta desegokien elementuak definituta.
- Ezagutzea zein ekimen mota ari diren garatzen nazioartean, eta praktika egokian deskribatzea eskusio egoeran dauden kolektiboetan jarduera fisikoa sustatzean.

Literatura berrikusteko fasean egiaztatu ahal izan zen kolektibo batzuen kasuan eskusio sozioekonomikoko egoeran dauden pertsonen artean jarduera fisikoa baldintzatzen duten faktoreek kontuan hartu beharreko zenbait berezitasun dituztela, nahiz eta sarri faktore horiek komunak izan. Hori dela eta, txostena desabantaila sozialean dauden populazio talde hauen inguruan egituratu da, iritzi baitzaio berezko beharrak dituztela eta, beraz, beren-beregi jorratu behar direla:

- Eskusio sozioekonomikoko egoeran dauden pertsonak (orokorrean)
- Zaugarritasun sozialeko egoeran dauden emakumeak

- Desabantaila sozialeko egoeran dauden gazteak
- Esklusio sozialeko egoeran dauden haurrak eta nerabeak
- Egoitza eskusioko egoeran dauden pertsonak
- Etorkinak edo gutxiengoetakoak
- Adineko pertsona zaugarriak
- Aniztasun funtzionala eta/edo gaixotasun kronikoak dituzten pertsonak
- Sexu eta genero identitatea
- Landa inguruan bizi diren pertsonak
- Askatasuna kendu zaien pertsonak

Jarduera fisikoa gizarteko kolektibo zaugarrietan.

Beren aldetik, kontsultatutako ikerketek erakusten dute jarduera fisikoetan parte hartzea (edo ez hartzea) hertsiki lotuta dagoela faktore sozioekonomikoekin, adibidez, diru sarrerekin, ikasketa mailarekin, enpleguarekin, adinarekin, generoarekin edo gutxiengoen parte izateari.

Azken buruan, jarduera fisikoaren mailak nabarmen txikiagoak dira desabantaila sozioekonomikoak dituzten kolektiboetan. Jarduera maila apal horiek handitu egiten dute ezberdintasun soziala, egoera okertzen baitute, osasun okerragoa, gizarte isolamendu handiagoa, enplegarritasun eta produktibitate txikiagoa eta abar dakartzatelako.

Kirol jarduerarako oztopoak kolektibo zaugarrietan.

Kirola egunerokotasunean sartu da, eta populazioan hazten ari diren segmentuetan areagotu egin da, kirol jardueraren motak biderkatu egin dira eta, oro har, zabaldu egin da. Dena den, talde batzuk kirolaren “demokratizazio” horretatik baztertuta daudela ulertu daiteke.

Literatura berrikusteko fasean egiaztatu ahal izan zen kolektibo batzuen kasuan eskusio sozioekonomikoko egoeran dauden pertsonen artean jarduera fisikoa baldintzatzen duten faktoreek kontuan hartu beharreko zenbait berezitasun eta berezko ezaugarri dituztela, nahiz eta sarri faktore horiek komunak izan (diru sarrera txikiak, informazio falta, motibaziorik eza eta abar):

- Zaugarritasun sozialeko egoeran dauden emakumeak
Honako hauek daude zaugarritasun sozialeko egoeran dauden emakumeek jarduera fisikoa egiteko dituzten oztopo nagusien artean: emakume kolektibo jakin batzuetan pobrezia larritzea, denboraren erabileran dagoen berdintasun eza, kirola eta gizontasuna identifikatzea, kirola gailentzea emakumeen etiketaren kezka gisa eta abar.
- Desabantaila sozialeko egoeran dauden gazteak
Gazteen kasuan, jarduera fisikorik ez egiteak barruan hartzen ditu honelako alderdiak: baliabide ekonomiko falta, eskola kirola uztea eta beste bizi estilo bateranzko trantsizioa.
- Esklusio sozialeko egoeran dauden haurrak eta nerabeak
Esklusio sozialeko egoeran dauden haurren eta nerabeen kasuan, kirol jarduerarako oztopo moduan nabarmentzekoak dira interes eta motibazio falta, kirol tradizionalen ordezkari aukera urriak, irisgarritasun arazoak edo kirol jardueretan inplikaturako langileen prestakuntza falta.
- Egoitza eskusioko egoeran dauden pertsonak
Hiru taldetan sailkatu daitezke etxerik gabeko pertsonak jarduera fisikoa egiterakoan topatzen dituzten oztopoak: pertsonalak –motibazio eta ohitura falta–, ekonomikoak –kuoten edo

ekipamenduen gastuei aurre egin ez izatea–, eta sozialak edo inguruari dagozkionak –sarbiderako baldintzen zurruntasuna, lehia izaera, kirol guneak urrun egotea eta abar–.

- Etorkinak edo gutxiengoetakoak

Etorकिनen kasuan, ez dirudi klase soziala denik inaktibotasun maila handiagoen azalpen bakarra: badirudi inguru sozialak pisu handiko horma baten lanak egiten dituela. Kolektibo horren berezitasunen artean, nabarmenak dira jarduera aste bukaeran kontzentratzea; parkeak, plazak eta antzeko gune publikoak erabiltzea; eta taldeko kirola. Oztopoen artean, nabariak dira oztopo ekonomikoak, informazio falta, kultur ezberdintasunak eta genero estereotipoen zama.

- Adineko pertsona zaurgarriak

Sedentarismorako arrisku faktoreetako asko komunak dira adineko pertsona guztientzat, edozein dela ere haien estatus sozioekonomikoa nahiz eta hark larritu egiten duen inaktibotasun egoera: mugikortasun arazoak, informazio falta, isolamendu soziala, irudi sozialaren zama, denbora falta eta abar.

- Aniztasun funtzionala eta/edo gaixotasun kronikoak dituzten pertsonak

Aniztasun funtzionala duten pertsonen kirol jardueraren analisia, tradizioz, entrenamenduari eta kirolaren egokitzapenari lotutako kontuetan oinarritu da, eta alde batera utzi izan ditu beste faktore sozioekonomikoago batzuk. Ikerketa berriagoek honako hauek identifikatu dituzte aniztasun funtzionala duten pertsonentzat kirola egiteko oztopo moduan: autoestimua baxua, estigmatizazioa, jarduera egokituen inguruko informazio falta, laguntza falta, garraiorako zailtasunak eta irisgarritasun zailtasunak, orokorrean.

- Sexu eta genero identitatea

LGTBI populazioak diskriminazio, estres maila, biktimizazio eta indarkeria handiagoak jasaten dituzte pertsona heterosexualek baino, eta horrek eragin negatiboa du haien osasunean. Literaturari esker honako oztopo hauek identifikatu daitezke LGTBI kolektiboarentzat (beren orientazio sexuala publiko egin nahi ez izatea, inguruaren bazterketa, estereotipoak eta abar) eta oztopo instituzionalak (deskontu gutxiago, segurtasun eza sentitzea, instituzioen jarrera homofoboak, ekipamendu egokiturik eza eta abar).

- Landa inguruan bizi diren pertsonak

Egindako ikerketek adierazten dute landa inguruan kirol jarduera egiteko banakako oztopoak eta hiri guneetakoak berberak direla: kirola egitearen onurak ez ezagutzea, motibaziorik eza eta abar. Inguruaren baldintzak, testuinguruko oztopoak, dira kirol jarduera murriztea dakartena hiri inguruarekin alderatuta: eskaintza urria, iristeko zailtasuna, denbora falta, elkarte sare murrizta, langile profesionalizatu gabeak, baliabide urriak eskola kirolean eta abar.

- Askatasuna kendu zaien pertsonak

Dagoen literatura berrikusita, honako oztopo hauek identifikatu daitezke preso daudenek kirola egiteko: barne oztopoak (interes falta, osasun arazoak, adina eta abar), kanpo oztopoak (eskaintza desagokia, informazio falta, itxaron zerrendak, denbora libre gutxi eta abar) eta pertsonen arteko oztopoak (gatazkari beldurra, mehatxuak eta abar).

2.2. Gipuzkoa EkitAktiboa ikerketa aktibatzaileko proiektua.

Gipuzkoa EkitAktiboa ikerketa aktibatzaileko proiektua Gipuzkoako Foru Aldundiko Kirol Zuzendaritzak Euskal Herriko Unibertsitateari egindako enkargu baten emaitza da; enkarguaren helburua bikoitza da: ezagutzea udalerrietan ekitate arloan zer egiten ari den kirol politiketatik, eta gaiaren inguruan sentsibilitatea aktibatzea.

Udalerriko kirol jardueraren analisi normatibo-estrukturala eta diagnostikoa egiteko, batetik dugu ikerketa estrategia eta bestetik udalerrien webguneen analisia.

Elkarrizketen oinarria gidoi bat izan zen, herriko populazioaren kirol jarduerari lotutako gaiei heltzen ziena, elkarlotutako zapalkuntza sistemekin lotura zuten kategoria sozioekonomikoen arabera. Hiru ataletan egituratuta zeuden: jardueraren diagnostikoa, lotutako udal jarduketak eta prospekzioa. Horrez gain, elkarrizketa amaitutakoan, mezu bat bidaltzen zitzaion, informazioa eskatzen ziena 2018ko kirol arloko ordenantza fiskalen, diru laguntzen deialdien oinarrien (klubentzakoak, kirol ekitaldientzakoak, kirolarientzakoak eta abar, araudien eta erregelamenduen (instalazioak, sarbidea eta abar), erakundeekin egindako hitzarmenen edo kirol jardueraren inguruko memorien inguruan, baita egoki irizitako beste edozein informazio ere.

Udaletako webguneak aztertzeari dagokionez, helburu nagusia zen elkarrizketen bidez lortu ezin izan zen informazioa osatzea.

Guztira, 43 elkarrizketa egin ziren (banakakoak eta taldekoak, harremanetarako pertsonaren arabera, eta guztiak euskaraz egin ziren, bat izan ezik). Elkarrizketa horiek 4.000 biztanletik gorako 37 udalerriei zegozkien, baita elkarrizketa egitea lortu zen herri txikiago batzuei ere. Herri horiek, guztira, Gipuzkoan erroldatutako populazioaren % 95 hartzen dute.

Gipuzkoa EkitAktiboaren emaitza nagusiak.

Lanaren emaitza nagusizat nabarmendu beharra dago kirol jardueraren inguruan udal mailan elkarlotutako opresio sistemiei lotutako kategoria sozioekonomikoen araberako ikerketa falta. Hau da, udalerriek ez dute diagnostiko zehatzik, aukera emango duenik kirol jarduerari dagokionez eskusio arrisku handiagoan dauden populazio taldeak lehentasun gisa ezartzeko.

Hori bat dator, gainera, lanean nabarmendutako beste alderdi batekin: kirol kudeatzaileek elkarrizketa eta/edo jarduera eskaririk ez duten kolektiboetan kirol jarduera sustatzeko dituzten zailtasunak, estaldurari dagokionez beren jarduketaren kudeaketari buruzko dilema etiko eta teknikoak dakarzkietenak.

Zalantzarik gabe, kirol jardueraren inguruko kategoria nagusia osasun psikofisikoa da. Hau da, gure garapen psikomotorra baldintzatzen duten gaitasun fisiko eta psikologikoak. Egokitutako kirol politiketan ikusitako garapenaren ondorioz, Gipuzkoan tradizio eta garapen handia dago gai horren inguruan, baina, batez ere, aniztasun funtzionalera orientatuago dauden (baina ez soilik bertara) gaixotasun mota batzuekin lotuta. Egindako elkarrizketa batzuetan adierazten denez, begirada sentsible eta aktiboa mantendu behar da errealitate psikofisiko berrien inguruan, oso lotuta baitaude gaixotasun mentalen agerpenarekin eta/edo gorakadarekin, hala nola depresioarekin; izan ere, aurreikusten da eragin handiagoa izan dezaketela jarraian aztertuko ditugun gainerako dimentsioen interseksionalitatea nabarmenago jasaten duten pertsonengan.

Klase ikuspegia aztertzen badugu udaleko kirol politikei lotuta, gertaera nabarmen bat ikusi daiteke. Aztertutako ordenantza fiskaletan alderdi zentrala bada ere, prezioen politika moduan, diru sarrerak bermatzeko errentaren onuradun diren eta eskusio sozialeko egoeran dauden pertsonentzako prezioak murrizteko diru laguntza moduan edo beste mekanismo batzuen moduan, eta zerbitzu horien kostuak ekar dezakeen hutsune materiala murrizteko helburua badute ere, elkarrizketatutako pertsonen sentsazioa da mekanismo horiei esker zaila dela pentsatzea inor kanpoan geratu daitekeenik.

Dena den, analisi horretan klase ikuspegiaren beste aurpegia falta da: izaera immaterial edo sinbolikoa duten alderdiak kontuan hartzea. Ez dago zalantzarik, klase sozialak, hemen azaldutako zentzu konplexuagoan, eragin egiten duela gainerako kategoria sozioekonomikoen baldintzatzaile material moduan.

Adingabeko nesken artean kirol jarduera sustatzearen helburuak, hala ere, badirudi gatazka sortzen duela nesken eta mutilen arteko genero berdintasuna sustatzearekin, are gehiago beste genero identitate ez binarioekin; izan ere, dirudienez, eskola kirolaren programaren esparruan kirol jarduera talde mistoetan egitera bideratutako ekintza gehienen emaitza izan da neskek kirol jarduera murriztea. Nolanahi ere, genero arloko eztabaidak gai nagusitzat hartu du taldeak generoaren arabera mistoak edo banatuak izan behar duten, dirudienez, eta berdintasunerako erantzuna agian beste alderdi batzuetan aurkitu behar da, adibidez, nesken kirol jardueraren baldintzatzaile sozialetan beraietan, kirol jardueran kirol errendimendua ez beste helburu ezberdinak bilatzen dituzten mutilen eta nesken beharrei erantzuteko adinako malgutasuna ez duten proposamenetan.

Horri gehitu behar zaio elkarrizketatutakoek elkarbanatzen zuten diagnostikoa. Gizonezko helduen aldetik praktika handiagoa hauteman zuten, oro har, maila guztietan, baina hausnarketa interesgarriak zeuden: adibidez, gizonak antolatu gabeko jarduera libre gehiago egiten zituztela (bai udalaren kirol instalazioetan bai kanpoan), eta emakumeek antolatutako eta monitorizatutako jarduera gehiago egiten zituztela.

Adinekoekin lotutako alderdi bat da, klase sozialari ere lotzen zaiona, pentsionista edo erretiratu izateari eta egoera horretatik eratorritako erraztasun ekonomikoei lotutakoa, kirol instalazioetara eta gainerako udal zerbitzuetara sartzeko prezioei dagokienez. Zalantzarik gabe, kirola interes terapeutiko handia da adinekoen bizi kalitateari dagokionez, baina gastu eta inbertsio publikoen kudeaketaren ikuspegitik eta klase ikuspegitik, galdetu beharra dago ez ote litzatekeen laguntzen politika hori berrikusi behar, elkarrizketatu batek baino gehiagok galdetu zuen moduan.

Kirol politiken kudeaketak, ikuspegi etnikotik, bi alderdi ditu. Lehena, ordenantzetan, araudietan, diru laguntzetan eta hitzarmenetan garapen zabala duena, euskararen sustapenari eta euskal izaerari lotutako kirol jarduerari lotua, adibidez, pilotari, arraunari edo herri kirolei. Bestea, aipatutako udal tresnetan duen presentzia hondarretan besterik ez duena, immigratutako eta/edo gutxiengo etnikoetako pertsonekin lotutakoa, nahiz eta geroz eta presentzia gehiago duen udal plan estrategikoetan; azken horietan beren-beregi hitz egiten da immigratutako pertsonaz edo gutxiengo etnikoetako pertsonaz kirol jarduerari lotuta.

Badirudi ezjakintasun handia dagoela tokiko kirol kudeatzaileen aldetik, eta nabarmenak dira aktibazio hau ekarri ez duten esku hartzeak, horretarako aukera emango zuen gako etniko eta erlijiosoak aurkitu dutenen aldean.

Oso erronka konplexua da, zalantzarik gabe, eta aliantza berriak eraiki behar dira “txandaldunak” kontuan hartzeko ohitura ez duten bidaideekin. Gizarte Zerbitzuak, eskusio arriskuan dauden pertsonen kolektiboekin lan egiten duten GKEak, gutxiengo etniko edo erlijiosoen elkarteak eta abar. Gizarte “ekitaktiboagoa” sortzeko erronka poliedrikoa eta konplexua da, eta eskatzen du harreman berriak saretzea elkarsorkuntza prozesu horretan. Espero dugu horretarako lan hau inflexio puntu izatea.

2.3. Ekitate ezaren eta kirol jardueraren ebaluazioa eta jarraipena.

Gipuzkoako pobrezia eta gizarte bazterketari buruzko 2. inkestak (GPGBI), Gipuzkoako Foru Aldundiaren Gizarte Politikako Departamentuak sustatutakoak, pobrezia, gabezia, berdintasun eza edo eskusio egoerak osorik aztertzen ditu, esparru horretako ohiko adierazleak erabilita, hala nola Gipuzkoako biztanleei bizi baldintzak, egoera horiek eragindako populazioaren ongizatean pobrezia eta eskusio sozialak duen eragina espezifikoki aztertuta. Inkesta bi urtean behin egiten da.

2017 ekitaldiari dagokion inkestan jarduera fisikoarekin lotutako hiru galdera sartu ziren, Kirol Zerbitzuak eskatuta eta SiiSen, Egia-Careaga fundazioaren Dokumentazio eta Ikerketa Zentroaren, laguntzarekin.

LA ACTIVIDAD FÍSICA EN LA EPESG-2017

La Encuesta de Pobreza y Exclusión Social de Gipuzkoa tiene como finalidad medir la dimensión de las situaciones de pobreza y exclusión social en el territorio.

En la edición de 2017 la muestra cuenta con 1.507 hogares y 3.676 individuos. La encuesta ha incorporado a su cuestionario las siguientes tres preguntas relacionadas con la actividad física:

1. ¿Podría indicar para cada una de las personas de este hogar, con qué frecuencia realizan ejercicio o actividad física en su tiempo libre, como caminar al menos media hora, correr, andar en bicicleta, hacer deporte, etc.?

1. Nunca
2. En raras ocasiones
3. Varias veces al mes
4. Varias veces a la semana
5. A diario

2. Al margen de lo que haya contestado en la pregunta previa, ¿considera que durante su tiempo libre las personas de este hogar normalmente hacen todo el ejercicio físico que desearían?

1. Sí
2. No

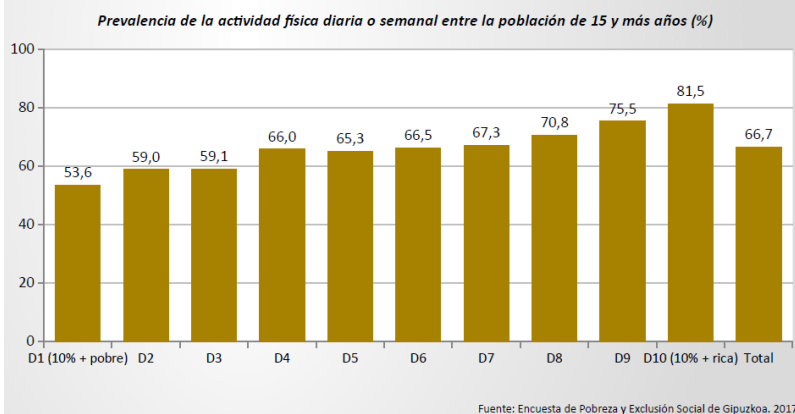
3. ¿Por qué?

1. Por falta de tiempo (debido a trabajo, tareas familiares, de cuidado...)
2. Porque los problemas de salud se lo impiden
3. Por falta de voluntad, pereza
4. Por falta de recursos económicos
5. Porque no dispone de un lugar adecuado
6. Por otras razones

Inkestaren emaitzak oraindik argitaratu ez diren arren, aurreko datuak ditugu, diru sarreren mailaren/esklusio sozialaren mailaren eta jarduera fisikoaren arteko lotura egiaztatzen dutenak. Horrez gain, ikusten da ez dagoela ezberdintasun handirik desiratutako jarduera fisikoa egiteari lotuta, eta, hautemandako oztopoek dagokienez, denbora gehien aipatu du integrazio sozial osoko egoeran dagoen eta diru sarrera maila ertaina eta altua duen populazioak. Aurkakoa gertatzen da osasun arazoekin eta borondate faltarekin. Azken hori, hasiera batean arrazoi pertsonal moduan ulertu daiteke, baina esklusioarekin lotuta ere egon daiteke.

ACTIVIDAD FÍSICA Y NIVEL DE INGRESOS

Al distribuir a la población guipuzcoana en función de sus ingresos se observa cómo la prevalencia de la actividad física al menos semanal aumenta conforme lo hace el nivel de ingresos. Entre el 10% de la población más pobre y el 10% de la más rica la diferencia es de 28 puntos porcentuales.

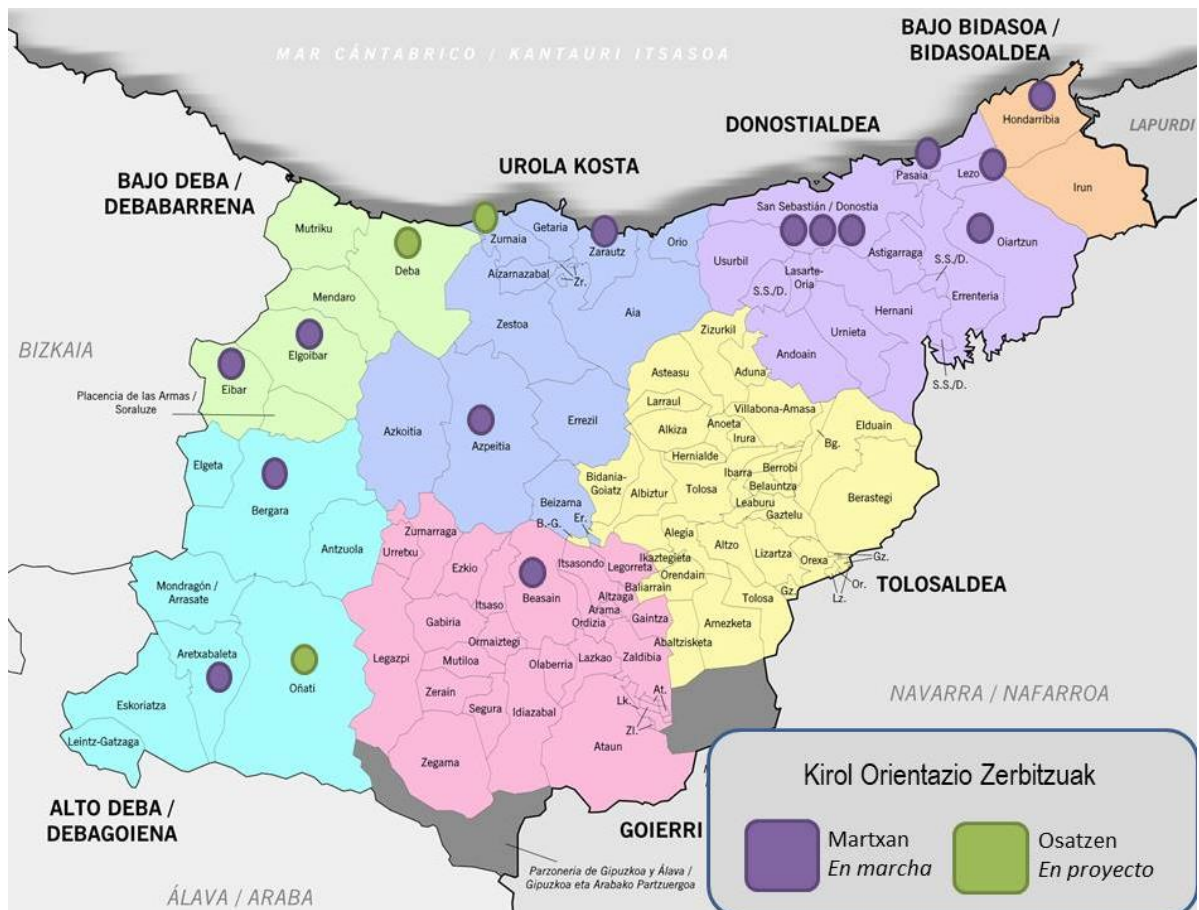

2.4. Komunitateko gizarte zerbitzuekin lotutako pertsona inaktiboentzako arreta sare bat.

Gipuzkoako populazio inaktiboaren ohiturak aldatzea sustatzeko abian jarritako estrategietako bat da lurraldean kirol orientaziorako zerbitzuen sare bat aplikatzea. Kirol orientazioko zerbitzuak Gipuzkoako tokiko erakundeek ematen dituzten doako zerbitzuak dira, lehentasunez populazio inaktiboari eskaintzen zaizkionak, eta pertsoneri laguntzen diete jokoera aldaketa jorratuz, kirol jarduera modu erregularrean haien bizi baldintzetan sartu dezaten. Aldundiak programak eta ebaluazioa diseinatzen ditu, eta programak finantzatzen laguntzen du.

Bideratzeko mekanismoak jarri dira, kirol orientaziorako zerbitzuak tokiko esparruan konektatzeko osasun zerbitzuekin, hezkuntza zerbitzuekin eta gizarte zerbitzuekin. Horrek aukera ematen du hainbat faktoreren ondorioz eskusio sozialaren zantzuak dituen eta bere lehen mailako arretako gizarte zerbitzuek hautemandako pertsona edo familia unitate batek sarbidea izan dezan kirol jardueraren bitartez laguntza soziala emango dion doako zerbitzu batera.

2018an jada 20 kirol orientaziorako zerbitzu aplikatu dira Gipuzkoako lurraldeko hainbat tokitan. Helburua da populazio guztiari gertutik arreta emateko estaldura izatera iristea.

2.5. Ekitaterako arreta, foru laguntzarako baldintza bat.

2017tik, Gipuzkoako Foru Aldunditik laguntzak jasotzen dituzten kirol klubek eta taldeek konpromisoa hartzen dute arreta berezia emateko egoera txarrean dauden familiei; konpromiso hori diru laguntzak arautzen dituzten oinarrietan jasota dago baldintza moduan. Neurria honela dago zehaztuta:

“Kirolarientzat, eskainitako zerbitzuen urteko kuota, edo gutxieneko denboraldirako kuota, zehaztuta edukitzea. Klub onuradunak indarrean dagoen kuotaren % 75eko hoberia bideratzeko konpromisoa hartzen du, kirol denboraldiaren indarraldian DSBE laguntza jasotzen dutela egiaztatzen duten familia unitateetako kideentzat, bertako jardueretan parte hartzeko, muga gutxienez plaza 1 izango delarik, 15 kirol lizentziako.”

Aldundiak bere webgunean argitaratzen du Aldundiaren laguntza jasotzen duten erakundeen zerrenda, familiek, boluntarioek edo gizarte langileek lagundu ahal izateko zailtasunak dituzten pertsonen kirol zerbitzuetara sarbidea izaten. 2017ko zerrendan egoitza lurraldeko udalerrietan duten 114 erakunde daude.

2.6. Gipuzkoako klubuen zuzendaritza batzordearen konpromisoak.

Gipuzkoako kirol elkarten sarea egoera txarrean dagoen populazioaren integrazio sozialean inplikatzeko sustatzen hasteko, hasieran, Aldundiak konpromiso eredu batzuk sortzea pentsatu zuen,

zuzendaritza batzordeen erabakien bitartez sinatuko zirenak eta elkarteetako masa sozialari jakinaraziko zaizkionak. Ekintza hori laguntzak baloratzeko baremoetan sartu zen, eta, beraz, erraza izango zaie klubei hasiera bateko ekintza bat egitea asmo adierazpen modura, gero haren gainean ekintza sakonagoak egiteko, kirol klubetan proiektuak garatzera edo politika espezifikoak aplikatzera bideratutakoak. Akordioen ereduak hiru esparruri egiten diote erreferentzia: ekitate politika espezifikoak garatzeari, balioetan hezteari eta akordio kultura eraikitzeari.

Ekintza horren ondorioz, 73 klubek hartu dute honako edukari jarraitzen dion erabaki bat:

“Konpromisoa hartzen dugu emakumeen presentzia klubaren esparru eta estamentu guztietan sustatzeko, genero ikuspegitik egiazko berdintasuna lortu arte, bereziki emakumeak gobernu organoetara eta klubaren zuzendaritzara duen sarbideari dagokionez. Horrez gain, gure konpromisoaren helburua izango da ere jarrera homofoboak eta genero indarkeria prebenituko duen kultura bat eraikitzea.

Konpromisoa hartzen dugu aniztasun funtzionalagatik eta gipuzkoarrok ditugun gaitasun ezberdinengatik kirola egiteko zailtasunak dituzten pertsona horien inklusioa errazteko, eta, inklusioa posible ez denean, eskuragarri dauden komunitateko zerbitzuetara bideratzeko.

Konpromisoa hartzen dugu Gipuzkoara beste lurralde edo herrialde batzuetatik datozen pertsonen integrazioa eta harrera errazteko, klubeko kirol jarduerara sarbidea erraztuta, eta, horren bidez, gure komunitateko harreman sozialetarako ere bai.

Konpromisoa hartzen dugu kirol jarduerarako sarbiderako aukerak sortzeko, eta, horren bitartez, komunitatean integratzeko aukerak sortzeko eskusio sozialeko arriskuan dauden pertsonentzat, dela haien maila sozioekonomikoagatik dela pertsonen eta haien baldintzatzaile sozialei lotutako egoerengatik egoera horretan daudenentzat.

Konpromisoa hartzen dugu adierazpen hau klubari lotutako estamentu eta pertsona guztiei helarazteko."

Gipuzkoako hainbat klubek bazituzten inklusio sozialera bideratutako ekintzak, baina Aldundiaren helburua da oinarri bat eraikitzea, eta haren gainean finkatzea eskubide eta zeregin eta konpromiso garbiak ezagutaraztea, haiei erakundeak eta behar bereziak dituzten pertsonak heldu ahal izateko.

2.7. Kirolean gizarte inklusiorako proiektuen garapena sustatzea.

Gipuzkoako Foru Aldundiak 2017an diru laguntzen ildo berri bat jarri du eskuragarri, tokiko erakundeek populazio inaktiboaren jarduera fisikoa sustatzeko egindako proiektuak finantzatzera bideratutakoa, urtean 55.000 euroko zuzkidurarekin. Horrez gain, kirol klubentzako laguntzak balioesteko baremoetan irizpide berriak sartu ditu, inklusio sozialari lotutako proiektuak sustatzeko eta finantzatzeko helburuarekin.

Tokiko entitateentzako laguntza ildo berriari dagokionez, laguntzak eman zaizkie, guztira, 26 udal proiekturi, eta honela banatuta daude: kirol orientaziorako zerbitzuetako 7 proiektu, laneko bizieta eta familiakoa jarduera fisikoarekin bateratzeko 3 proiektu, adineko pertsona inaktiboek bideratutako 23 proiektu, nerabeei zuzendutako 11 proiektu. Oinarri arauemaileek ezartzen dute proiektu guztiek neurri espezifikoak hartu behar dituztela genero ikuspegitik, maila sozioekonomikoarenetik eta aniztasun funtzionalarenetik ekitatea sustatzeko.

Kirolean edo kirolaren bitartez inklusio soziala bultzatzeko proiektuentzako laguntzei dagokienez, 40 proiektu finantzatu dira, guztira, honako ildo hauetan banatuta: emakumeen presentzia klubaren esparru eta estamentu guztietan sustatzea, genero ikuspegitik egiako berdintasuna lortu arte, eta jarrera homofoboak eta genero indarkeria prebenituko duen kultura bat eraikitzea (9 proiektu), beren aniztasun funtzionala dela-eta kirola egiteko zailtasunak dituzten pertsonen inklusioa bultzatzea (4 proiektu), Gipuzkoara beste lurralde edo herrialde batzuetatik datozen pertsonen integrazioa eta harrera erraztea (4 proiektu), aukerak sortzea eskusio sozialeko arriskuan dauden pertsonak kirol jarduerara iristeko (5 proiektu) eta balioetan hezte, akordioen kultura eta gaitasun emozionalak hobetzea sustatzea (4 proiektu).

Aldundiaren Kirol Zerbitzuak 2017an kirol klubek proposatutako programetan hautemandako jardunbide onak jasotzen dituen dokumentu bat sortu du, eta sarearen eta beste komunikazio bide batzuen bitartez zabaldu da.

2.8. Kirolean desgaitasunari arreta emateko Gipuzkoako eredia.

Ezberdintasun sozialaren aurrean kirol politikak zehazteari dagokionez, agian gehien aurreratu den esparrua da kirolean desgaitasunari arreta emateko politiken arloa. Apartatu honetan hainbat irizpide esplizitatu dira, eta haiek definitu egiten dute desgaitasuna duten pertsonen arreta emateko Gipuzkoako kirolak hartutako konpromisoen irismena.

Horrela, honako hauek zehaztu dira: nola egingo diren kiroleko hastapenak, federatutako errendimenduko kirolera dedikatzea erabakitzen duten pertsonentzako irekitako bideak, kirol zerbitzuetarako sarbidea eta tokiko esparruan jarduera fisikoa egiteko beste aukera batzuk, gehienbat udalaren kirol eskaintzaren bitartez.

Era berean, parametro batzuk definitu dira, haiek integratzeko behar duten laguntza mugatzeko:

SARTU. Serán intervenciones a fin de garantizar la inclusión activa en servicios normalizados. Iniciativas de adaptación de los servicios para posibilitar el acceso: creación de facilitadores del entorno, dar orientación, formación, confección y difusión de guías...

SEGI. Se trata de programas colectivos segregados de actividad física adaptada y guiada. Son actividades organizadas cuando no hay posibilidad de inclusión en la práctica normalizada.

ONGISEGI. Programas individuales. No se les proporciona ayuda de fisioterapia porque no tienen que hacer frente a la dependencia o por su bajo nivel de dependencia. Se trata de programas temporales, cuyo objetivo es propiciar el paso al programa Segi.

HOBESSEGI. Programa dirigido a unidades de convivencia con grandes limitaciones económicas y que a su vez tengan un familiar con un alto grado de dependencia. Son programas individuales que llevan asociados actividad física y ayuda de fisioterapia, y también tienen un carácter temporal.

Aldundiak 2018an 400.000,00 euro bideratu ditu politika horiek zehazteko aukera emango duten zerbitzuak sustatzeko eta bideratzeko.

2.9. 0 puntu: “Kirol politikak, berdintasun eza eta gizarte inklusioa” jardunaldia antolatzea.

2018ko maiatzaren 5ean, Gipuzkoako Foru Aldundiak topaketa bat antolatu zuen, kirolaren eta espazio sozialaren inguruko eragileentzat, unera arte egindako lanak aurkezteko eta elkarbanatzeko, eta une horretatik aurrera egin beharreko ekintzak proiektatzeko. Jardunaldi horretarako 103 izenemate egon ziren. Parte hartzaileen % 50 emakumezkoak ziren; kirol sektoretik, % 23 udal teknikariak ziren, % 21 klubak ziren, eta % 2 enpresetatik zetozen; % 15 sektore sozialetik zetozen; % 7, osasun sektoretik; % 9, hezkuntza eta unibertsitate sektoretik; 5 arduradun politiko eta kirol arloko 2 orientatzaile ere bertaratu ziren.

Jardunaldian zehar honako lan hauen ondorioak azaldu ziren: *“Gizarte eta ekonomia bazterketa egoeran dauden pertsonen artean kirola sustatzea: jardunbiderako printzipioak eta praktika onak”*, Egia-Careaga fundazioaren Ikerketa Soziologikoen zentroak egindakoarenak, eta *“Gipuzkoa Ekitaktiboa”* Euskal Herriko Unibertsitateak egindakoarenak. Gipuzkoako pobrezia eta gizarte bazterketari buruzko inkestatik erazutako hasierako datuak azaldu ziren, eta Euskadiko inklusio sozialaren arloko politiketako jarduketa ildo nagusien berri eman zen, baita Aldundiak kirolean ekitatea sustatzeko aplikatu dituen politiken berri ere. Arratsaldeko saioan parte hartzaileen arteko trukea eta hausnarketa bateratua sustatu zen, eta hainbat erakundek erabilitako praktika egokien kasuak azaldu ziren.

Saioaren amaieran, galdetu zitzairen zer partekatu nahiko zuketzen gainerako parte hartzaileekin, eta honako hauek izan ziren ekarpen nagusiak:

- Departamentu arteko lana, asmo eraldatzailea duena eta praktikara eramandakoa.
 - Lan transbertsala Kirol Zerbitzuaren eta Gizarte Zerbitzuen artean. Norberak lantzen duenaren ezagutza eta proiektu komunak sortzea.
 - Sareko lanaren garrantzia, egitura estankook hautsita.
-
- Entzuetik eta behatuetik abiatzea, elkarrekin sortzeko, erronka komunak identifikatuta.
 - Beharrak identifikatzea, interesatuei galdetuta.
 - Gaur egun egiten duguna zalantzan jartzea, koherentzia bilatzeko.
 - Diagnostikoa egiteko, inklusio sozialaren eta kirolaren informazioa gurutzatzea erabiltzaileekin, elkarteekin eta abar.
 - Diagnostiko aktiboa egitea udalerrietan, jakiteko zein egoera den abiapuntua, eta udalerrian hainbat jardura sartzea.
-
- Erreferentziak sortzea/ikusaraztea, pertsona mota guztietara iristeko, eta sustatu nahi ditugun balioak lantzea.
 - Populazio inaktibora, kirola egiten ez duenera, ikusezina iristea.
-
- Sustatzea aire zabalean, kalean egiten diren jarduerak, informalak, parte hartzailea, keinu teknikoaren kalitateari garrantzirik eman gabe.
 - Tokiko mahaiak aktibatzea, kirol orientaziorako zerbitzuekin lotuta.
 - Dibertimenduzko eta hiriko guneak.
 - Komunitate guneak sortzea.
 - Udalerrri bakoitzean behar den dinamizatzaile kopurua kalkulatzeko, eskusio sozialeko egoeran dauden biztanleen arabera.
 - Malgutasuna (zerbitzuak kontratatzearen alternatiba moduan).
 - Langileen prestakuntzaren garrantzia (teknikari gehiago).
-
- Diru laguntzetan, diskriminazio positiboa zenbait kolektiborekin.
 - Eskusio sozialeko murriztearen inguruko irizpideak gehiago balioestea diru laguntzetan eta hitzarmenetan (lan sozialeko balioestea).
 - Baliabide ekonomikoak bideratzea.
-
- Kirol inklusiboa ikusaraztea, inklusioa azpimarratuta, eta ez lorpenak.
 - Aniztasunaren inguruan prestakuntza ematea.
 - Desgaitasunak/patologiak/mendekotasuna duten pertsonentzako zerbitzuak.
 - Espazio inklusiboak indartzea pertsona autonomoetan.

- Politika sozialen erantzukizuna. Inplikazio gehiago.
 - Gizarte Zerbitzuak kontzientziatzea, kirolari dagokionez.
 - Kirol kudeaketa proaktiboa.
-
- Balioak aldatzea klubetan (lehia gutxiago).
 - Gardentasuna klubaren helburuan eta koherentzia kudeaketa eremuan.
-
- Jarraipena ematea jardunaldiarekin hasitako lanari.

2.10. Think Tanken parte hartzea: komunitatea esklusio egoera larrian dauden pertsonekin lan egiteko ainguraketa gisa.

Aldundiaren zerbitzu teknikoek parte hartu zuten aipatutako jardunaldian, eta haren helburua zen elkarrekin hausnartzea komunitate baliabideek esklusio larrian dauden pertsonen inklusio prozesuak jorratzean izan dezaketen zereginaren inguruan, komunitate baliabideak ulertuta ahal bezain modu zabalean: kirol eta kultura arloko ekipamenduak eta entitateak, dendak, segurtasun indarrak, enpresak, hirugarren sektoreko entitateak, auzo elkarteak eta abar.

Saio horretan ezagutzera eman ziren Madrilen eta Bartzelonan ildo horretan erabilitako planteamendu teorikoa eta izandako esperientzia zehatzak, eta Gipuzkoan Bizilagun Sareak proiektuaren esparruan garatzen ari diren esperientziak, eta eztabaida eta hausnarketa sortu zen, arlo horretan Gizarte Politikak sustatutako Elkarrekin planaren jarduketa ildoak birdefinitzeko helburuarekin, komunitatea aktibatzeke horrelako programak Gipuzkoan inklusiorako gizarte zerbitzuen oinarrizko ardatzetako bat izan daitezkeen. Hainbat arlotan esku hartzen duten eragileen ekarpenen bitartez lortu nahi da gizarteak egoera horietan duen zereginaren eta komunitate baliabideek esklusio sozialeko arriskuan edo egoeran daudenei eman diezazkieketen aukeren ikuspegi orokor bat. Horrez gain, garatu daitezkeen esku hartze eta elkarlan aukera, alderdi edo programa posibleak lortu nahi dira.

3. Modu transbertsalean heltzea, hurrengo erronka.

Orain arte egindako lanak, funtsean, zoru bat ezartzea du helburu, haren gainean eraikitzeke kirol eragileen kontzientziarazioa, jarduera fisikoaren eta kirolaren inguruko politikek ekitatean duten eraginaren eta arlo horretako erabakiek zailtasun handienak dituzten pertsoneri eragiten dien moduaren ingurukoa. Horrez gain, lagungarria izan daiteke aitortzea kirolak esklusio sozialean edo arriskuan dauden pertsonen integrazioan laguntzeko duen potentzialitatea.

Gipuzkoako kirolaren errealtateari eta inklusio/esklusio sozialekin duen loturari dagokionez, Aldundiak sustatu nahi du politikak maila guztietan hartu daitezkeen, zailtasun handienak dituzten kolektiboentzako arreta eredu bat finkatzeko aukera emango dutenak, eta helburu horrekin neurri eta programa egokiak garatu daitezkeen. Azken urteetako lanean hauteman ahal izan diren esku hartzean badaude, baina erantzuna egituratua izan behar da, alderdi guztiek ezagutu behar dute, kolektibo ikusezinenetara eta ahotsik gabekoetara iritsi behar du, eta modu sistematikoan ebatzi beharko ditu kirolera iristeko behar zehatzak, kirolaren bitartez inklusiorako aukerak sortzeko.

Une honetan, erronka nagusia da koordinazio lana hastea gizarte zerbitzuetako sektorearekin. Azken urteotan, Aldundiko Gizarte Politikako Departamentua ekimen garrantzitsuak garatzen ari da Gipuzkoako erronka nagusiei erantzuna emateko, lema hau erabilia: "Gipuzkoa, Europan desberdintasun gutxien duen lurraldea". Orain arte, hasierako fase honetan, Kirol Zerbitzuaren lanak kirol arloko eta esku hartze sozialeko lurraldeko hainbat erakunde tartean hartu dituen arren, garbi dago beharrezkoa dela barnetik Aldundiko Gizarte Politikako Departamentuarekin koordinatzea. Orain arte, lana modu paraleloan egin da. Horregatik, fase honetan, ezinbestekoa da kirol arloan eta gizarte zerbitzuetan sustatzen ari diren politikak bateratzea.

2017an egindako topaketan, kirol arloko eta esku hartze sozialeko eragileek ondorioetan adierazi zuten beharra zegoela departamentu artean lana egiteko, asmo aldatzailea izango zuena, eta hura praktikara eraman behar zela, sare lana eginda eta egitura estankook hautsita.

Kirol arloak dagoeneko elkarlan egonkorra du osasuneko arlo publikoarekin. Aldundia elkarlanean aritzen da Gipuzkoako osasun publikoarekin eta Osakidetzako hainbat estamenturekin. Jarduera fisikoa sustatzean, tokiko aplikazioa elkarrekin egiten da. Kirol orientaziorako sarea bezalako zenbait programa horrela garatu dira, elkarlanean.

Hurrengo urratsetan aurre egin beharko zaion erronka nagusietako bat izango da ikuspegi soziala sartzeari jarduera fisikoa eta kirola sustatzeko ekintza horretan eta politika sozialetan jarduera fisikoaren ekarpena sartzen saiatzea. Elkarlanerako aukera zehatzak irekiko dira gizarte zerbitzuetatik kirol orientaziorako tokiko zerbitzuetara bideratzeari, kirolean desgaitasunari arreta emateko ereduak garatzeari, jarduera fisikoak Elkar-ekin programari egin diezaiokkeen ekarpenari, eta adineko zaugarrienen arretari eta mendekotasuna saihesteari dagokionez, besteak beste.